

aan het luiten der wacht — ook niet g'wanner "gedachtig tutie" (die in de verkuyper, ciuct nochen yeghen 't gheen seggh' ick, ige besluyt Schriftuyt een wijse en gewicht lvies zij: d e r s o e-".

J. KETEL.

S KAPO?

eral aan de u toe. niet noodig. it. Op „kers — is een saar. Dat is ze het erg moet „het“ de vakbe- s, zich over rmatie" wil

aag te kun- nauwkeurig t oog waargens nagaan v a n o n s can men een want dat is en, dat deze n zelfs wel

det geestelijk waarin het vroomheid et propagan- chtig lawaai zich te buid- od van geest- elijkheid, die ontmoet men e, doorleefde eigen verdor- n in alles wat ert, dat naar listig en ge- gebrokenheid ft" men „de cepteert" men geboren zijn. oogte — een s —, dat het zoo weinigen s een donker kerkelijk kent, zich zoo in de le der wereld le te stään!

net diepe ont- ver het chris- geproken over infiltratie van vereld, en had sten beginnen , namelijk, dat eboren zijn en aters van God goed karakter" loop van dit in de school- n die vergade- ing vroeg ik: U hebt gezegd, in leeren, maar och al! Ik heb er dan iets an- nderdaad dat nisschien zelfs mijn rede be-

o bitter weinig reinig dat stru- arme, dat ster- uit het geloof, leven bloeit is id, de eigenge- heid, de afgo-

dertj met alles en allerlei, principieel doorbroken. Maar: wáár glanst nog dat leven-uit-Gods-genade-alleen? De menschen gaan op — en ónder — in zaken, traktement, geld, eer, macht, rust, genoeglijkheid, pleziertjes, salon-gemeenschap en -conversatie. Het radicalisme van het: één ding doe ik; de offerbereidheid; het alles altijd loslaten om Christus' wil; de persoonlijke, permanente inzet van alle gaven en krachten voor Christus' rijk; het dagelijksche leven uit het levende woord van God; de dagelijksche worsteling met God in het gebed; het samen bidden en zoeken en strijden om Gods wil en weg te leeren kennen — waar zijn ze nog? Het leven is vulgair, frivol, vaal en grauwig geworden. Laat iemand, die er mee op de hoogte is, eens ontkennen, dat b.v. het leven van de gereformeerde studenten — uitzonderingen daargelaten — niet angstwekkend vlak en leeg is; dat de onkunde ten opzichte van Gods Woord meer dan ontstellend is? Ik heb indertijd een uitvoerige enquête ingesteld bij mijn catechisanten om er achter te komen of men thuis „wel eens" met elkaar over Gods Woord, zijn dienst, de kerk, persoonlijk geestelijk leven, sprak. In 90 pct. van de gevallen werden deze dingen nooit, nooit aangeroerd!

Is het wonder, dat in dit geestelijk klimaat allerlei actie, organisatie, vereniging een puur wereldsch karakter vertoont? Onze menschen zijn, ik zou bijna zeggen: van nature, organisatie-menschen. Heel velen hebben daar een soort passie voor. En ze hebben daarbij hun „principes"! Daar zijn ze vóór en daar werken ze vóór. Maar is zoo'n principe niet veelal een vertheoretiseerd ding, een eigen idee waarin men zich heeft vastgebeten, een gedachte waarvoor men warm loopt? Al heet het ook „soli deo gloria"? Ja, men „heeft" zijn principes, net zoals men z'n kerk „heeft"! U weet wel: „mijn" kerk, „onze" kerk, is de meest zuivere, de best gevende! Met pathos en soms met verbetenheid worden allerlei gedachten, theorieën, stellingen, meeningen verdedigd. Maar het is zoo arm, zoo kil, zoo leeg. Men is niet overweldigd door de majesteit van Gods Woord, men heeft niet voor het geweld van zijn wet. Het vuur van den Góest brandt niet. Het is alles het eigen zielige zaakje van zelfgenoegzame menschjes.

Wie, die dit alles op zich laat inwerken, wie, die er dag-bij dag op stuit, wie die de hardheid, de onaantastbaarheid van deze levenshouding niet telkens ervaart, siddert niet als hij dat alles overweegt? Moet niet de ontstellende gedachte opkomen: God gaat Nederland verlaten? Voleindigt Hij zijn werk, zijn eeuwenlange, wonderlijke en heerlijke werk in den nacht van verharding?

En toch werkt de HEERE nog!

Hij nam zijn Geest niet geheel en al weg.

Hij waakte — en dat is eigenlijk het inbegrip van al zijn liefde, trouw en arbeid — hij waakte over zijn kerk.

Dat kwam vooral daarin uit, dat Hij aan zijn afvallige volk weer zijn woord omtrent die kerk deed hooren en zijn licht daarover liet opgaan.

Hij liet zijn volk weer zien en brandde het zijn kinderen op de ziel, dat het werk van onzen Heer Jezus Christus op de aarde zich feitelijk en zakelijk concentreert in één ding: h e t v e r g a d e r e n , b e s c h e r m e n e n o n d e r h o u d e n v a n z i j n k e r k . Dat werk van Christus is de gloeiende kern van gansch het wereldleven, van heel de historie. Het is het hoogste en laatste van alles wat geschiedt. Daaraan is al het andere ondergeschikt en dienstbaar.

Christus beschermt zijn kerk. Dat wil zeggen: Hij trekt degenen, die de Vader Hem gaf uit de wereld en voegt ze bij zijn kudde, Hij leeft ze in zijn lichaam in. Hij is daar met en in al de zijnen elken dag mee bezig. Ze moeten al meer zijn lichaam worden! Pas op den jongsten dag is zijn kerk-lichaam volledig en volmaakt.

Christus onderhoudt zijn kerk. Dat wil zeggen: Hij omringt de zijnen met zijn majestueuze kracht als met een muur! Daar kunnen de vijanden niet doorbreken om radicaal verwoestend naar binnen te dringen. Daardoor kunnen de zijnen ook niet naar buiten breken. In de kerk beschermt Christus de zijnen. Daarin alléén. Ook met het oog op politieke actie, sociale worsteling enz.

Christus onderhoudt zijn kerk. Dat wil zeggen: Hij geeft haar het brood des levens en het water des heils. Hij geeft haar zijn vleesch en zijn bloed. Hij geeft Zichzélv. Is hij niet het manna, dat uit den hemel is nedergekomen, opdat wie daarvan eet het leven zoude hebben?

En deze immer voortgaande vergaderings-, beschermings- en onderhoudingsarbeid verricht Christus door zijn woord, dat Hij door zijn Geest in de wereld uitdraagt, bedient en tot effect brengt. Hij vergadert de kudde door het woord. De schapen kennen zijn stem en volgen Hem en ze zijn rein om het woord dat Hij tot hen spreekt. Het woord is ook het zwaard des Geestes waardoor alle aanvallen van Satan worden afgeslagen. Het woord van Christus is niet minder Geest en leven. Daar leven de zijnen ván! Daarin ontvangen ze de verzoening en de gerechtigheid en het eeuwige leven.

Christus' ontzagwekkende, alle eeuwen en alle plaatsen vervullende arbeid om zijn kerk te vergaderen, die Hij op den jongsten dag aan den Vader zal

overgeven, concretiseert zich in de bediening van zijn woord! Die is het hart, de kern, de „zenuw" van de kerk, volgens Calvin. Door het woord wordt de kerk verwekt. Daardoor wordt ze beschermd. Daardoor wordt ze gevoed. Het woord van Jezus Christus is voor haar het een en haar al. Want in dat woord komt Christus zelf, en geeft Hij zichzelf en in Zich tegelijk de volle zaligheid!

En terwijl Christus zoo door zijn Geest en Woord zijn kerk vergadert, beschermt en onderhoudt, terwijl zoo de kerk het resultaat, de vrucht is van de werking van zijn woord — roept Christus nu die kerk op om op haar beurt zich in en bij het uitgaan en werken van dat woord dienstbaar te stellen. De kerk, die door dat woord vergaderd, beschermd en onderhouden wórdt, moet in die vergaderings-, beschermings- en onderhoudings-actie van Christus zélf ook weer actief bezig zijn. Ze moet daarin Christus' dienares zijn. Kortom: ze is product en bedienares van het woord. Ze wordt erdoor verwekt en moet daarmee a n d e r e n v e r w e k k e n . Ze wórdt vergaderd en vergadert zélf op haar beurt en in haar orde óók. De kerk is v e r g a d e r i n g v a n d e g e l o o v i g e n , maar tegelijk haar moeder. De kerk wórdt gebaad door Geest en woord, maar z e b a a r t o ó k z e l f o m d a t h a a r d e d i e n s t v a n h e t w e d e r b a r e n d e w o o r d i s t o e b e t r o u w d .

Zie, déze fundamenteele, heerlijke waarheden omtrent de kerk gingen weer leven, deed God weer leven, in veler hart.

Het statische, stieriele, doodende kerkbegrip: u weet wel, dat van: er zijn een heele boel kerkelijke instituten; een beetje meer, een beetje minder zuiver; samen een scala vormen van de meest gereformeerde tot de meest gereformeerde kerk — werd verteerd in dit Schriftuurlijk licht. Velen leerden de kerk weer kennen als de grootste dáád van onzen Heere Jezus Christus, met het doer deze daad te voorschijn geroepen, hier altijd voorloopige, resultaat. Deze menschen „hadden" geen „kerk" meer. Ze zagen Christus' Kerk midden in de wereld en waren verwonderd, dat zij daarvan een levend lidmaat waren en eeuwig mochten blijven in permanenten dienst.

Zij verstonden weer de heerlijke, diepe woorden van Calvin, dien grooten bestrijder van de roomsche kerkcaricatuur, deze woorden n.l.:

dat voor wie God een Vader is de kerk ook een moeder zij;

dat er geen andere ingang is tot het leven, dan alleen doordat de kerk óns in haar schoot ontvangt, baart, ons voedt aan haar borsten en eindelijk onder haar hoede en leiding neemt, totdat wij na het sterfelijke vleesch afgelegd te hebben, gelijk zullen zijn aan de engelen;

dat afwijking van de kerk altijd verderf meebrengt; dat wanneer dwaze menschen weigeren de prediking getrouw te bezoeken en zich door haar te laten leeren, zij zich in veel doodelijke strikken verwikkelen en Gods aangezicht dat ons daarin tegenstraalt vernietigen, en

dat de weldaad van de vergeving der zonden zoozeer het eigendom der kerk is, die haar uitdeelt in prediking en sacramenten, dat wij haar niet anders genieten, dan wanneer wij in haar gemeenschap blijven.

Geleid, beheerscht, ja in den vollen zin bezeten door dit geloofsinzicht wisten ze 't met volstrekte zekerheid: Alle christelijke activiteit, actie, organisatie wordt voluit beheerscht door en is geheel afhankelijk van de kerk van onzen Heere Jezus Christus. Daaruit wordt ze geboren; daarin wordt ze gevoed; door den dienst der kerk wordt het woord, waaruit die actie voortspuit en genormeerd wordt bediend en in de harten der geloovigen ingedragen. Door de kerk worden alle werkers in alle christelijke actie gebaad, gevoed, geïnstrueerd en beschermd.

De kerk is in één woord het geboortehuis, het voedingshuis, het wetshuis en de vesting van alle kinderen Gods. Als het in de kerk mis gaat is het daarom onmiddellijk overal mis. En als het ergens mis is, komt dat omdat het in de kerk mis is. En als men ergens verbetering, herstel, herleving, vernieuwing waarlijk zoekt, zal men die uit de kerk en door de kerk moeten ontvangen en zal men beginnen moeten met in de kerk weer te leven uit de belofte en naar de wet van God.

Ja, deze boodschap heeft God weer aan zijn kerk laten hooren. Dit woord bond hij haar weer op de ziel. Het is de boodschap, die Baas in zijn leekpreekjes onder den titel: „Zeven Zondagen per week", eens aldus weergaf:

„Met de Gemeente van Christus is het naar het besef van velen eigenaardig gesteld. Zij pleegt namelijk tweemaal per week in deze wereld te verschijnen. Deze verschijningen beginnen met een klokke-touw en een kerkdeur. En als na den avonddienst de kerkdeur in het slot valt, trekt zij zich weer in het

duister terug. Een enkele maal vraagt men wel om een verschijning gedurende de dagen der week. Maar de manifestatie is dan zelden helder. Men moet kerkdag en werkdag niet verwisselen, weet u! De Catechismus zegt het anders, die spreekt van zeven Zondagen per week, dat is van zeven kerkdagen, zeven dagen gemeentelieven. Maar dat is bepaald bedoeld voor dominees en ouderlingen. Die mogen alle dagen in die dingen bezig zijn, zoals wij met een staanden term de onderscheiden gebieden keurig afbakenen. En afbakenen, dat kunnen wij! Ik, achter mijn slootje, kom tot u over uw bruggetje enz.

Dus de overige dagen der week leven wij als particulier. Wel te verstaan, als christen-particulier. Wij hebben onze binnenkamer. Dat is goed. Maar wij hebben ook een binnenkamarschen Bijbel. Deze is zeer goedkoop verkrijgbaar. Wij schrappen in den Bijbel eenvoudig de woorden: Slon, Jeruzalem, Mijn Volk, door en vullen onze persoonsnaam in. En met dien Bijbel brengen wij goede, stichtelijke uren door. Ook rustige uren. Wij worden niet gecensureerd. Wij zingen ook wel een psalmversje, maar nooit Ps. 137: Indien ik u vergeet, o Jeruzalem, zoo vergeet mijn rechterhand zichzelf! Ook breken wij niet uit in den hartstochtelijken kreet: O, dochter van Babel, die verwoest zult worden! Want de anti-these hebben wij in een diepe nis gezet met een gordijn er voor.

Men kan echter niet zes dagen in eenzaamheid doorbrengen.

Daarvoor hebben wij onze verenigingen, souverain in eigen kring! Daar staan wij zeer op! Over den aard van deze souvereiniteit denken wij niet curieuselijk na. Dan zouden wij misschien tot de conclusie komen, dat het volkssouvereiniteit is in eigen kring. Wij weten den vrede in deze verenigingen goed te bewaren. Daarvoor hebben wij een slagwoord: de kerk er buiten! De poorten der kerk zullen onze verenigingen niet overweldigen! Paulus scheen er eenigszins anders over te denken in zijn prachtige epos van den christelijken arbeid, zoals wij dat vinden in Rom. 16. Maar Paulus kende onze toestanden niet.

Als ons kerkelijk geweten begint te getuigen, spreken wij van de gemeente als o r g a n i s m e . Dit is een mooi woord. Uit dat organisme komt alles van zelf. Dat de Heiland en ook Jesaja in hun gelijkenissen van den wijngaard herhaaldelijk van wildgroei spreken en daartegen waarschuwen, zien wij over het hoofd. En wij geven de Kerk haar i n s t i t u t . Dit zal wel eens een mooi woord geweest zijn, maar het is het in onze ooren niet meer. Het woord roept in ons associaties op van een loggen steenklop met bebrilde dames, die Fransche les geven. Dat instituut plaatsen wij echter rustig náást, dat is buiten het organisme. Het is daar erg koud en dood, maar het is ook maar voor een paar uur per week! Sommigen zijn echter barmhartiger, zij hutselen de beide beelden door elkaar en spreken van de organen van het instituut. Dit is ook zeer mooi!

Immiddels blijft daar Romeinen 16 in den Bijbel staan en Zondag 38 in den Catechismus. Hoe moet dat nu, waarde kerk-doodswijgers gedurende zes dagen der week? Hoe moet dat nu, voorgangers, die op den kansel van geen politiek en geen verenigingsleven weten wilt en abstracte zielen wilt troosten van een abstracte gemeente? Immiddels blijft staan in het formulier tot bevestiging van ambtsdragers, dat de ouderling een wachter heeft te zijn over het huis en de stad Gods. Ook blijft mijn Bijbel mij zeggen, dat ik geen twee Christussen heb, maar één Christus, dat er geen twee Verbonden Gods met Zijn volk zijn, maar één Verbond, dat ik geen twee levens heb, maar één leven.

Wij moeten leeren als Gemeente te leven zeven dagen per week. Op ons effectenkantoor en op onze kolenschuit moeten wij leven uit het Verbond. Onze politiek moet niet staan in het teeken van Marx of Hitler, maar in het teeken van Abraham. Van Maandag tot Zaterdag moeten wij ons gevoelen als een gemeente in secties, in de Jeugdverenigingen en in den gemeenteraad, in de H.A.R. en voor het stempellokaal, in de evangelisatie-handwerkclub en in den Raad van State moet het ons getuigenis zijn: Uw volk is mijn volk en uw God is mijn God! En zoo arbeitend in de stad Gods, komen wij op den eersten Zondag der week samen in het Huis Gods, biddend en dankend voor de verzoening en de helling van het leven".

C. V.

LITERATUUR EN KUNST

DE VERSPRINGENDE WIJZER.

Gera Kraan—v. d. Burg: „De Spiegelklok". J. H. Kok N. V., Kampen 1947.

Velen zullen de schrijfster van de Spiegelklok kennen, van haar roman: Brandende Harten, waarin zij de historie van het begin der 19e eeuw, den tijd van afscheiding en Réveil zóó goed wist samen te vlechten met de fantasie, dat een boeiende roman het resultaat was.